

ability to work, professional competence, emotional and moral stability, social and communicative activity, responsibility, ambition, diplomacy in the confrontation situations have been analyzed. The basis system building characteristics of the subject which are a collection of personal abilities that simulate a business profile and individual style and professional skills have been determined. Psychological peculiarities of business skills development through the analysis of the structural integrals of the phenomenon have been studied, such as initiative, business sociability, assertiveness, the sense of self-respect, self-management and the skills of self-presentation. It was studied that the person's ability to generate new ideas, communicative competence, emotions and values attitude to himself and the colleagues, high level of self-organization and labor discipline, constructional way to express «public I» – determinate the development of structural integrals of businesslike character, the pointed determinants generate the profile of a successful specialist which is an important precondition for self-realization and competitive labor market skills.

Key words: businesslike character, personality and professional direction, individual peculiarities of subject, economic enterprise, sociability, assertiveness, sense of self-respect, self-management, skills of self-presentation, self-realization, competitive labor market skills.

Received January 08, 2015

Revised January 26, 2015

Accepted February 12, 2015

УДК 3.316.77

Н.М. Гончарук

goncharuk_nat17@mail.ru

До проблеми класифікації комунікативних актів у психологічних дослідженнях

Honcharuk N.M. On the problem of classification of communicative acts in psychological research / N.M. Honcharuk // Problems of Modern Psychology : Collection of research papers of Kamianets-Podilskyi Ivan Ohienko National University, G.S. Kostyuk Institute of Psychology at the National Academy of Pedagogical Science of Ukraine / scientific editing by S.D.Maksymenko, L.A.Onufrieva. – Issue 28. – Kamianets-Podilskyi : Aksioma, 2015. – P. 94–105.

Н.М. Гончарук. До проблеми класифікації комунікативних актів у психологічних дослідженнях. У статті описано різні типологічні підходи до проблеми класифікації комунікативних актів. У процесі до-

слідження проаналізовано змістові критерії, за якими здійснюється диференціювання комунікативних актів, досліджено особливості систематики в лінгвістичних та психологічних теоріях комунікації.

Автором реалізовано психологічний підхід до класифікації комунікативних актів, який ґрунтується на вивченні змістових психологічних характеристик комунікативної поведінки. Проаналізовано структуру особистості в системі комунікативних дій і виділено її нормативно-правовий, змістовий, вольовий, емоційний, морально-етичний, соціальний, самісний аспекти. Саме ці психологічні характеристики стали важливими для психологічного аналізу особистості як суб'єкта комунікативної поведінки.

На основі психологічного аналізу, взявши за основу вищеописані класифікації мовленнєвих актів та узагальнену структуру особистості як суб'єкта комунікативної поведінки, було виділено такі різновиди комунікативних актів: а) мотивостимулюючі – передбачають здійснення спрямованого впливу на співрозмовника; б) інформаційні – надають комунікантам інформацію; в) інтерактивні – реалізують взаємовплив у процесі спілкування; г) директивно-вольові – накладають на комунікантів зобов'язання, спрямовані на досягнення поставлених цілей; д) експресивні – полягають у вираженні емоційних станів комунікантів під час спілкування; е) егоцентричні – зосереджують спілкування навколо власного «єго»; є) морально-етичні – здійснюють вплив на систему цінностей комунікантів; ж) ритуальні (автоматизовані) – полягають у використанні поведінкових автоматизмів для встановлення і підтримання контакту. Запропонована класифікація дозволяє надалі вивчати тенденції різних комунікативних актів, здійснювати диференційований підхід щодо їх формування.

Ключові слова: комунікативний акт, мовленнєвий акт, психологічні теорії комунікації, лінгвістичні теорії комунікації.

Н.М. Гончарук. К проблеме классификации коммуникативных актов в психологических исследованиях. В статье описаны различные типологические подходы к проблеме классификации коммуникативных актов. В процессе исследования проанализированы содержательные критерии, по которым осуществляется дифференцирование коммуникативных актов, исследованы особенности систематики в лингвистических и психологических теориях коммуникации.

Автором реализован психологический подход к классификации коммуникативных актов, основанный на изучении содержательных психологических характеристик коммуникативного поведения. Было проанализировано структуру личности в системе коммуникативных действий и выделены её нормативно-правовой, содержательный, волевой, эмоциональный, морально-этический, социальный, самисный аспекты. Именно эти психологические характеристики стали важными для психологического анализа личности как субъекта коммуникативного поведения.

На основе психологического анализа были выделены следующие разновидности коммуникативных актов: а) мотивостимулирующие – предусматривают осуществление направленного воздействия на собеседника; б) информационные – предоставляют коммуникантам информацию; в) интерактивные – реализуют взаимовлияние в процессе общения; г) директивно-волевые – накладывают на коммуникантов обязательства, направленные на достижение поставленных целей; д) экспрессивные – заключаются в выражении эмоциональных состояний коммуникантов при общении; е) эгоцентричны – сосредотачивают общение вокруг своего «эго»; е) морально-этические – оказывают влияние на систему ценностей коммуникантов; ж) ритуальные (автоматизированные) – заключаются в использовании поведенческих автоматизмов для установления и поддержания контакта. Предложенная классификация позволяет в дальнейшем изучать тенденции различных коммуникативных актов, осуществлять дифференцированный подход к их формированию.

Ключевые слова: коммуникативный акт, речевой акт, психологические теории коммуникации, лингвистические теории коммуникации.

Постановка проблеми. У наукових дослідженнях комунікативний акт виступає найменшою складовою комунікації, яка у неподільному вигляді представляє всі характеристики цілісної структури. Дослідники описують його як одиницю комунікативного процесу [2; 4; 9; 10]. Комунікативний акт є інтеракцією між адресантом і адресатом, спрямованою на реалізацію комунікативних завдань та представленою у вигляді цілеспрямованої завершеної дії. Виступаючи найменшою неподільною одиницею спілкування, він формує структуру комунікативного процесу та забезпечує його реалізацію.

Аналіз наукових досліджень. У лінгвістичних теоріях комунікації виділяється також мовленнєвий компонент комунікативної поведінки, який виступає «власне мовленнєвим вчинком особистості в конкретному спілкуванні з іншими» (Г. В. Горох, В.С. Карпалюк). Це мовленнєвий акт. Деякі вчені в ситуації спілкування ототожнюють його з комунікативним. Інші вважають окремою складовою комунікативного акту [4, с. 122].

Здійснюючи дослідження мовленнєвого акту в межах лінгвістичної феноменології, Дж. Остін виділяє три його рівні: а) локутивний – передбачає проголошення мовленнєвого висловлювання певного значення і змісту; б) іллокутивний – вказує на комунікативну спрямованість висловлювань; в) перлокутивний – полягає в здійсненні комунікативного впливу й досягненні конкретного результату [7, с. 89]. З психологічної

точки зору важливою характеристикою комунікації є іллокутивні та перлокутивні акти, які вказують на комунікативну мету і відповідають за реалізацію психологічного впливу на співрозмовника.

Аналізуючи мовленнєві комунікативні акти, Д. Серль більш детально зупиняється на іллокутивних, які позначають мовленнєві повідомлення. Він вважає базовими п'ять іллокутивних актів: а) репрезентативи – ті, які фіксують відповідальність за надану інформацію (гіпотези, клятви); б) директиви – містять вказівки (накази, поради, запрошення); в) комісиви – накладають на комунікантів певні зобов'язання (вимоги, шантажування); г) експресії (експресиви) – виражають психічний стан (подяки, вибачення); д) декларації (декларативи) – встановлюють відповідність між пропозицією і реальністю (призначення, звільнення). Основою своєї класифікації дослідник вважає іллокутивну мету (*illocutionary point*), спрямованість (*direction of fit*), стиль, взаємні інтереси, соціальний статус, психічний стан співрозмовників [11, с. 180–187].

Дослідники Г.Г. Почепцов, О.О. Селіванова за основу своїх класифікацій беруть іллокутивні зусилля, що дає можливість виділити такі типи мовленнєвих комунікативних актів: а) констативи – ствердження; б) промісиви – обіцянки; в) менасиви – погрози; г) перформативи – констатування, поєднані з діями; д) квеситиви – запитання; е) директиви – прямі спонукання до дій (Г.Г. Почепцов) [9] та а) акти констатації; б) акти спонукання; в) акти запиту інформації; г) акти обіцянки; д) акти вираження свого ставлення до співрозмовника; е) акти проголошення змін у статусі співрозмовника (О.О. Селіванова) [12, с. 558].

І. С. Семенюк комунікативні акти об'єднує в комунікативні ситуації і на цій основі конструює типологічну структуру комунікації. Вона виділяє два основних типи комунікативних ситуацій: інституційні та ритуальні. Інституційні базуються на системі ціннісних установок, взірців і норм поведінки. Ритуальні пов'язані з виконанням певного обряду, символічних дій [13, с. 190].

До інституційних відносяться: а) декларативні (призначення на посаду, судові вироки); б) комісивні (зобов'язання, обіцянки, гарантії); в) інтерогативні (отримання інформації, запити, інтерв'ю); г) ін'юнктивні (накази, вимоги, розпорядження); д) реквестивні (прохання, заклинання), е) адвіситивні (поради, рекомендації).

До ритуальних належать: а) експресивні (подяки, співчуття, схвалення); б) констативні (констатації, нагадування); в) аффірмативні (твердження, заяви, повідомлення) [13, с. 190].

Отже, сьогодні у лінгвістичних дослідженнях комунікації існує чимало класифікацій, які опираються на різні типологічні критерії: мету іллокутивного акту, його спрямованість, іллокутивні зусилля, стиль, взаємні інтереси. Аналізуються також власне психологічні критерії, такі як соціальний статус, психічний стан співрозмовників.

У психологічних дослідженнях увагу акцентують на вивченні комунікативного акту в структурі цілісного процесу комунікації. Дослідники здійснюють класифікацію за такими диференційними критеріями як зміст, сфера, форма, тип взаємодії, модальність, просторові характеристики тощо. Усі вони апелюють до різних змістових критеріїв комунікативного акту, які надалі розглянемо в нашому дослідженні.

Мета дослідження – визначити критерії диференціювання комунікативних актів і здійснити їх психологічну класифікацію.

Виклад основного матеріалу дослідження. Аналіз літературних джерел з проблеми свідчить, що залежно від сфери функціонування розрізняють такі різновиди комунікації у цілому й комунікативних актів, зокрема: політичні (дипломатичні зустрічі, політичні діалоги) [14, с. 97], ділові (угоди, перемовини, консультації) [6, с. 344], виробничо-професійні (наради, консилиуми), практично-побутові (обмін досвідом), сімейні (виховні впливи, сімейні ради) [8, с. 83], міжособистісні (товариська бесіда, консультативна допомога в особистих труднощах) [1, с. 69], колективістські (групова дискусія, мозковий штурм) [5, с. 457].

За ознакою контактування їх поділяють на прямі (бесіди, безпосередні контакти) та опосередковані (листування, інтернет-спілкування) [6, с. 342]. За типом зв'язку бувають багатовекторні (або взаємоспрямовані) – діалог, полілог та одновекторні (односпрямовані) – монолог, книги [8, с. 83], [10]. За засобами спілкування можуть бути вербальними (за допомогою словесного мовлення) і невербальними (з використанням жестів, міміки, інших паралінгвістичних засобів) [2, с. 39]. За модальністю: позитивно спрямовані (привітання, поздоровлення); негативно спрямовані (конфлікти, вербальна агресія), індиферентні (інформування) [8, с. 83]. За просторовими характеристиками: контактні, дистанційні [3]. За кількістю учасників: полімодальні (групова дискусія, колективне обговорення); бімодальні (діалог,

бесіда, інтерв'ю); мономодальні (внутрішній діалог). За спрямованістю: ретуальні (вербальне спілкування особи з групою), аксіальні (вербальне спілкування сам на сам) [8, с. 73]. За статусно-рольовими особливостями: ієрархічні (з пріоритетністю прямого зв'язку); демократичні (з пріоритетністю зворотного зв'язку) [9, с. 34]. За способом впливу: прямі (відкриті) та непрямі (з опорою на підтекст) [11]. За формою спілкування: анонімні (між незнайомими та малознайомими людьми), функціонально-рольові (лікар-хворий, психолог-клієнт), неформальні (міжособистісні) [8, с. 83].

Отже, порівняльний аналіз психологічних та лінгвістичних досліджень демонструє наявність в науковій літературі чималої кількості класифікацій. Більшість спроб стосуються з'ясування різновидів саме мовленнєвого акту. Психологічні класифікації, які сьогодні розроблені, переважно пов'язані з дослідженням комунікації в цілому, ніж комунікативного акту як одиниці комунікативного процесу.

Вивчення різних підходів показує, що визначальною основою мовленнєвого акту як одиниці мовлення є вміння висловлюватися грамотно, змістовно, відповідно до мети, наміру, ситуації. Це стало основою лінгвістичних класифікацій. Водночас, психологічний контекст класифікації, розкритий розглядом взаємного впливу під час комунікації, в наукових розвідках представлений недостатньо. Для психологічного аналізу комунікації більш важливою є здатність співрозмовників здійснювати психологічний вплив у ситуації спілкування – емоційний, вольовий, моральний тощо. Психологічна мета є більш далекоглядною, оскільки дозволяє реалізовувати лінгвістичні характеристики спілкування (намір, мету, грамотність, змістовий аспект, ситуативну доцільність) для досягнення необхідного ефекту в процесі комунікації.

Підґрунтям психологічної класифікації є загальні закономірності психологічної поведінки, які формують основу для визначення типів комунікативного акту. Для їх систематизації і диференціювання необхідно проаналізувати структуру особистості в системі комунікативних дій: нормативно-правовий, змістовий, вольовий, емоційний, морально-етичний, соціальний, самісний аспекти. Саме ці психологічні характеристики є важливими для психологічного аналізу особистості як суб'єкта комунікативної поведінки, оскільки утворюють структуру особистості й описують ті сторони, на які й за допомогою яких можна впливати (див. табл. 1).

Таблиця 1

Психологічна класифікація комунікативних актів

№ з/п	Структурні компоненти психологічного аналізу	Типи комунікативних актів	Взірці комунікативних актів
1.	Мотиваційна складова комунікативного акту – забезпечує формування спрямованості особистості, здійснення психологічного впливу	<i>Мотиво-стимулюючі комунікативні акти</i>	Заохочення, покарання прохання, закликання, навіювання, спонукування, стимулювання, переконання, колективне визнання
2.	Змістова складова комунікативного акту – спрямована на надання інформації, взаємне поповнення знань	<i>Інформаційні комунікативні акти</i>	Повідомлення, звістки, реляції, оголошення, інформування, інструкції, приписи, пам'ятки, виступи, свідчення, рекомендації, пропозиції
3.	Соціально орієнтована складова – відповідає за вияв здатності взаємодіяти у режимі бесіди, діалогу	<i>Інтерактивні комунікативні акти</i>	Дискусії, суперечки, обговорення, мозкові штурми, розгляди, ділові діалоги, сімейні бесіди, ради
4.	Вольова складова – забезпечує формування готовності до комунікативних дій, активізує вольові зусилля у процесі спілкування	<i>Директивно-вольові комунікативні акти</i>	Накази, директиви, розпорядження, настанови, дозволи, заборони, погрози, нагороди, доручення, привчання, тренування в комунікативній ситуації
5.	Емоційна складова – створює можливості для вираження позитивних і звільнення від негативних емоцій	<i>Експресивні комунікативні акти</i>	Співчуття, емоційна підтримка, конфлікти, сварки, вираження вдячності, схвалення, прояви злості, вербальна агресія
6.	Самісна (Я-центрована) складова – активізує самосвідомість під час спілкування, зосереджує комунікацію навколо власного Я.	<i>Егоцентричні комунікативні акти</i>	Взяття відповідальності, згоди, відмови, спротиви, обіцянки, самозобов'язання, вихваляння, самореклама
7.	Морально-етична складова – стимулює прояв внутрішньої установки діяти відповідно до своїх принципів	<i>Морально-етичні комунікативні акти</i>	Моралізування, увага, турбота, етичні бесіди, пробудження гуманних почуттів, моральне заохочення, осуд

8.	Нормативно-правова складова – забезпечує використання поведінкових автоматизмів для встановлення і підтримання контакту	<i>Ритуальні (автоматизовані) комунікативні акти</i>	Привітання-зустрічі, прощання, поздоровлення, знайомства, представлення, освідчення, вінчання
----	---	--	---

Відповідно до основоположних змістових характеристик комунікативної поведінки та на основі описаних структурних компонентів аналізу в таблиці представлено такі комунікативні акти:

Мотивостимулюючі – передбачають здійснення спрямованого впливу на співрозмовника, стимуляцію активності партнера. До них відносять заохочення, покарання, прохання, закликання, навіювання, спонукання, стимулювання, переконання, колективне визнання. Мотивостимулюючі комунікативні акти забезпечують мотиваційну складову комунікативного акту, формують спрямованість особистості, сприяють здійсненню стимулюючого психологічного впливу на особистість.

Інформаційні – надають комунікантам інформацію. До них належать повідомлення, звістки, реляції, оголошення, інформування, інструкції, приписи, пам'ятки, виступи, свідчення, поради, рекомендації, пропозиції. Інформаційні акти здійснюють забезпечення змістової складової комунікативного акту через надання інформації та взаємне поповнення знань.

Інтерактивні – реалізують взаємовплив у процесі спілкування. Це дискусії, суперечки, обговорення, розгляди, ради, мозкові штурми, ділові діалоги, сімейні бесіди. Відповідають за забезпечення соціально орієнтованої складової комунікативного акту, вияв здатності взаємодіяти в режимі бесіди, діалогу.

Директивно-вольові – накладають на комунікантів зобов'язання, спрямовані на досягнення поставлених цілей. До них відносяться накази, директиви, розпорядження, настанови, дозволи, заборони, погрози, нагороди, доручення. Директивні комунікативні акти забезпечують вольову складову комунікації, їх завданням є формування готовності до комунікативних дій.

Експресивні – полягають у вираженні емоційних станів комунікантів під час спілкування. Їх представляють у вигляді співчуттів, емоційної підтримки, конфліктів, сварок, вираження вдячності, похвали, проявів злості, вербальної агресії та інших комунікацій, основою яких є вияв емоцій. Експресивні комунікації спрямовані на забезпечення емоційної складової комунікативного акту, вони є засобом вираження позитивних і звільнення від негативних емоцій.

Егоцентричні – зосереджують спілкування навколо власного «єго» та акцентують увагу на особистих проблемах комунікантів. До них належать взяття відповідальності, згоди, відмови, спротиви, обіцянки, зобов'язання, вихваляння, самореклама. Ці акти спрямовані на забезпечення самісної (Я-центрованої) складової комунікативного акту, активізацію самосвідомості під час спілкування, зосередження комунікації навколо власного «Я».

Морально-етичні – здійснюють вплив на систему цінностей комунікантів. Серед цих якостей – моралізування, увага, турбота, емоційні впливи, пробудження гуманних почуттів. Вони забезпечують морально-етичну складову комунікативного акту, активізують прояв внутрішньої установки діяти відповідно до своєї совісті та життєвих принципів.

Ритуальні (автоматизовані) – полягають у використанні поведінкових автоматизмів для встановлення і підтримання контакту. До ритуальних комунікативних актів відносять привітання-зустрічі, прощання, поздоровлення, знайомства, представлення, освідчення, вінчання. Їх мета – забезпечення нормативно-правової складової комунікативного акту, вираження взаємного ставлення на рівні поведінкових автоматизмів, що характеризує сферу колективного несвідомого.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, за допомогою психологічного аналізу, взявши за основу вищеописані класифікації мовленнєвих актів та узагальнену структуру особистості як суб'єкта комунікативної поведінки, можна виділити такі різновиди комунікативних актів: мотивостимулюючі, інформаційні, інтерактивні, директивно-вольові, експресивні, егоцентричні, морально-етичні, ритуальні (автоматизовані). Запропонована класифікація ґрунтується на змістових психологічних характеристиках комунікативної поведінки, що є цінним для реалізації психологічних досліджень. Це дає можливість надалі вивчати тенденції різних комунікативних актів, здійснювати диференційований підхід щодо їх формування та регуляції.

Список використаних джерел

1. Аксьонова В. І. Формування комунікативної особистості в умовах глобалізації суспільства / В. І. Аксьонова // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії : зб. наук. пр. – Запоріжжя : Вид-во ЗДІА, 2012. – Вип. 49. – С. 63–77.
2. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики : підручник / Ф. С. Бацевич. – К. : Академія, 2009. – 376 с.

3. Волкова Н. П. Професійно-педагогічна комунікація : навч. посіб. / Н. П. Волкова. – К. : Академія, 2006. – 256 с.
4. Горох Г. В. Комунікативна лінгвістика : навч.-метод. посібник / Г. В. Горох, В. С. Карпалюк. – Кам'янець-Подільський : видавець Зволейко В. Г., 2009. – 284 с.
5. Дика Н. М. Інтерактивна компетенція як складова комунікативної компетенції в процесі вивчення української мови / Н. М. Дика, М. В. Козир // Україна в євроінтеграційних процесах : матеріали XII Міжнародної науково-практичної конференції професорсько-викладацького складу. – 2007. – С. 452-459.
6. Орбан-Лембрик Л. Е. Соціальна психологія : підручник : у 2-х кн. / Л. Е. Орбан-Лембрик. – К. : Либідь, 2004. – Кн. 1 : Соціальна психологія особистості і спілкування. – 576 с.
7. Остин Дж. Избранное / Дж. Остин ; [пер. с англ. Л. Б. Макаевой, В. П. Руднева]. – М. : Идея-Пресс, Дом интеллектуальной книги, 1999. – 332 с.
8. Пихтіна Н.П. Основи педагогічної техніки / Н.П. Пихтіна. – К. : Центр учбової літератури, 2013. – 316 с.
9. Почепцов Г. Г. Теория коммуникации / Г. Г. Почепцов. – М. : Рефл-бук, К. : Ваклер, 2001. – 656 с.
10. Різун В. В. Природа й структура комунікативного процесу / В. В. Різун // Наукові записки інституту журналістики. – 2001. – Т. 1. – С. 17–37.
11. Серль Дж. Классификация иллокутивных актов / Дж. Серль // Новое в зарубежной лингвистике. – М. : Прогресс, 1986. – Вып.17. – С. 170–194.
12. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика : термінологічна енциклопедія / О. О. Селіванова. – Полтава : Довкілля-К, 2006. – 716 с.
13. Семенюк І. С. Типологія комунікативних ситуацій / І. С. Семенюк // Наук. записки Житом. держ. університету імені Івана Франка : зб. наук. праць. Серія : філологія. – 2008. – (10). – С. 190-194.
14. Темерівський В.В. Інформаційно-комунікативний аспект політичного маркетингу / Віталій В'ячеславович Темерівський // Сучасна українська політика. – К. : Центр соціальних комунікацій, 2011. – Вип. 22. – С. 95–105.

Spysok vykorystanykh dzherel

1. Aksonova V. I. Formuvannia komunikatyvnoi osobystosti v umovakh hlobalizatsii suspilstva / V. I. Aksonova // Humanitarnyi visnyk Zaporizkoi derzhavnoi inzhenernoi

- akademii : zb. nauk. pr. – Zaporizhzhia : Vyd-vo ZDIA, 2012. – Vyp. 49. – S. 63–77.
2. Batsevych F. S. Osnovy komunikatyvnoi linhvistyky : pidruchnyk / F. S. Batsevych, – K. : Akademiia, 2009. – 376 s.
  3. Volkova N. P. Profesiino-pedahohichna komunikatsiia : navch. posib. / N. P. Volkova. – K. : Akademiia, 2006. – 256 s.
  4. Horokh H. V. Komunikatyvna linhvistyka : navch.-metod. posibnyk / H. V. Horokh, V. S. Karpaliuk. – Kam'ianets-Podilskyi : vydavets Zvoleiko V. H., 2009. – 284 s.
  5. Dyka N. M. Interaktyvna kompetentsiia yak skladova komunikatyvnoi kompetentsii v protsesi vyvchennia ukrainskoi movy / N. M. Dyka, M. V. Kozyr // Ukraina v yevrointehratsiinykh protsesakh : materialy KhII Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii profesorsko-vykladatskoho skladu. – 2007. – s. 452-459.
  6. Orban-Lembryk L. E. Sotsialna psykholohiia : pidruchnyk : u 2-kh kn. / L. E. Orban-Lembryk. – K. : Lybid, 2004. – Kn. 1 : Sotsialna psykholohiia osobystosti i spilkuвання. – 576 s.
  7. Ostin Dzh. Izbrannoe / Dzh. Ostin ; [per. s angl. L. B. Makeevoy, V. P. Rudneva]. – M. : Ideja-Press, Dom intellektual'noj knigi, 1999. – 332 s.
  8. Pykhtina N.P. Osnovy pedahohichnoi tekhniki / N.P. Pykhtina. – K. : Tsentр uchbovoi literatury, 2013. – 316 s.
  9. Pochepcov G. G. Teorija kommunikacii / G. G. Pochepcov. – M. : Refl-buk, K. : Vakler, 2001. – 656 s.
  10. Rizun V. V. Pryroda i struktura komunikatyvnoho protsesu / V. V. Rizun // Naukovi zapysky instytutu zhurnalistyky . – 2001. – T. 1. – S. 17–37.
  11. Serl' Dzh. Klasifikacija illokutivnykh aktov / Dzh. Serl' // Novoe v zarubezhnoj lingvistike. – M. : Progress, 1986. – Vyp.17. – S. 170–194.
  12. Selivanova O. O. Suchasna linhvistyka : terminolohichna entsyklopediia / O. O. Selivanova. – Poltava : Dovkillia-K, 2006. – 716 s.
  13. Semeniuk I. S. Typolohiia komunikatyvnykh sytuatsii / I. S. Semeniuk // Nauk. zapysky Zhytom. derzh. universytetu imeni Ivana Franka : zb. nauk. prats. Seriia : filolohiia. – 2008. – (10). – S. 190-194.
  14. Temerivskiy V. V. Informatsiino-komunikatyvnyi aspekt politychnoho marketynhu / Vitalii Viacheslavovych Temerivskiy // Suchasna ukrainska polityka. – K. : Tsentр sotsialnykh komunikatsii, 2011. – Vyp. 22. – S. 95–105.

N.M. Honcharuk. On the problem of classification of communicative acts in psychological research. The article describes the different approaches to typological classification of communicative acts. The study analyzes the semantic criteria on which the differentiation of communicative acts, peculiarities of taxonomy in linguistic and psychological theories of communication.

The author realized the psychological approach to the classification of communicative acts, based on a study of the semantic psychological characteristics of communicative behavior. The structure of personality in the system of communicative acts is analyzed, and its legal, semantic, volitional, emotional, moral and ethical, social, personal aspects are distinguished. These psychological characteristics became important for psychological analysis of the individual as a subject of communicative behavior.

Based on psychological analysis, taking into account the above classification of speech acts and the generalized structure of the individual as a subject of communicative behavior, there have been distinguished the following types of communicative acts: a) motivational incentives – envisage to target interlocutor; b) information – provide communicants with information; c) interactive – implement mutual influence in the process of communication; d) directive-willed – put on communicants commitments to achieve these goals; e) expressive – are in terms of emotional states communicants during intercourse; e) self-centered – focusing communication around his own «ego»; f) ethical – influencing the value system of communicants; g) traditional (automated) – is to use behavioral automatisms for establishing and maintaining contact. The classification allows further examine trends of different communicative acts implement a differentiated approach to their formation and regulation.

Key words: communicative act, speech act, the psychological theory of communication, linguistic communication theory.

Received January 02, 2015

Revised January 18, 2015

Accepted February 06, 2015